

LITERATURA · ARTS · INFORMACIÓ

PONT
BLAU

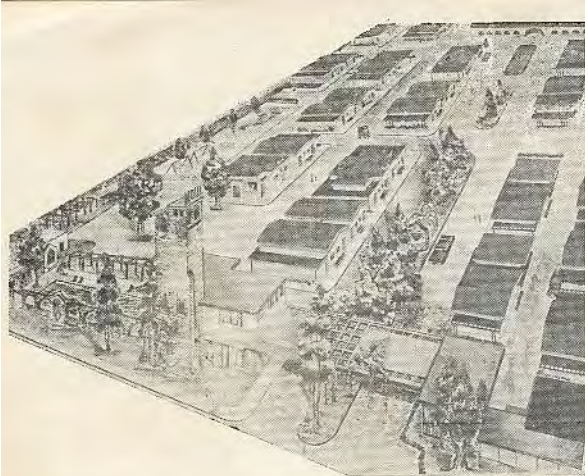

65

M A R Ç

1 9 5 8

Anfa SUPER MOTEL

MONTERREY, N. L.
CARRETERA A U.S.A.
4 Km. AL N. DE
LA CIUTAT

RESTAURANT I BAR
106 CAMBRES AMB AIRE ACONDICIONAT
106 BANYS - 106 TELEFONS
BILLAR - PING-PONG - CURIOS
JARDÍ PER A INFANTS
PISCINA AMB AIGUA ELECTROPURA

S U M A R I

<i>Montmartre</i> , oli, per RAMON CASAS	Portada
<i>Editorial</i>	73
<i>Tres notes</i> , per JOAN FUSTER	74
<i>Seté-le-vi</i> , per ODÓ HURTADO	76
<i>L'horitzó inabastable</i> , per AUGUST PI-SUNYER I LLORENS	80
<i>El temps de les cigarretes</i> , per ENRIC GUI TER	81

INFORMACIÓ I COMENTARIS

<i>Tres llibres de Josep M. Poblet</i> , per R. T.	86
<i>Recensions</i> , per RAFAEL TASIS i SÍRIUS	98
<i>Ha mort Jaume Simó i Bofarull</i> , per MARIAN ROCA	99
<i>Converses amb els joves</i>	99
<i>A Lluís Nicolau d'Olwer</i>	100
<i>Noticiari</i>	102

Subscripció: Mèxic, un any . . . 30.00 pesos mex.
Fora de Mèxic . . . 3.00 Dls.
Un número 3.50 pesos mex.

TRES NOTES

Per JOAN FUSTER

LA CONSCIÈNCIA I LES UNGLÉS

Ni les ungles ni la consciència, no és fàcil de tenir-les netes. Això ho sap tothom. En el fons, però, no em sembla un mal símptoma, aqueixa brutesa. Significa, almenys, que el qui les té brutes, les usa, les seues mans o la seua ànima — és un dir —, per a alguna cosa. El gandul, el ric, l'intel·lectual, poden exhibir ungles brillants i polides; el criminal empedreït és, precisament, el prototipus de la consciència tranquil·la. Per sort per a l'economia i per a la convivència social, aquesta mena de gent no abunda; en tot cas, no sobrepassa, en quantitat, uns límits resignadament tolerables. Tanmateix, hi ha el perill oposat: el dels escrupolosos, que viuen pendents de l'operació d'escurada, física o moral, en la pròpia persona. Si l'ociós no s'embruta, el primmirat acaba — valga la caricatura — en la coqueteria o en el narcisisme; si el cruel no es torba de les seues crueltats, una excessiva propensió a preservar-se dels remordiments futurs pot conduir a la paràlisi, a la no acció. I no sé què serà pitjor. El resultat, en uns casos i en els altres, és el mateix.

OTELLO

Sóc de l'opinió que Otello merquesqué haver estat enganyat per Desdèmona. Ho dic mogut d'un estrictíssim sentit de justícia. Quan conec una història del principi al final, m'entren habitualment unes entremaliades temptacions de corregir-la, com a tal història, si veig que l'entela alguna incongruència: incongruència, és clar, des del punt de mira de la meua ètica personal. M'agrada que les coses tinguin un desenvolupament i un desenllaç just, precís i — com diria el

senyor Pla — plausible. Em sembla irreprotxable que Shakespeare fes Desdèmona innocent: ell, al cap i a la fi, era un dramaturg i buscava el seu negoci, i si la gelosia del moro hagués tingut un fonament real la grandesa de la tragèdia hauria disminuït. Però adoptant un criteri més elevat, no inspirat en l'*obra*, sinó en la *vida «ben fet»*, — el criteri d'una providència equitativa i irònica —, els incidents d'aquella trama haurien d'haver pres una altra direcció: Otello, repetesc, hauria d'ésser cornut, per començar.

Així, en primer lloc, la pobra i sufocada Desdèmona perdria automàticament la trista condició de víctima gratuïta que Shakespeare li ha assignat. Puix que s'ha de rebre un càstig, crec que val la pena de guanyar-se'l per endavant. I Desdèmona estava *condemnadada* a morir a mans del pintoresc cabdill venecià. Mal per mal — i el mal és sempre inevitable —, resulta preferible una desgràcia provocada a una desgràcia injustificada: la nostra consciència en queda més satisfeta. I no per cap afecció morbosa a la idea de culpa i al seu corollari punitiu (això ho deixarem per als personatges de les novel·les russes), sinó perquè, en darrer terme, hi ha el control, il·lusori però evident, d'haver-ne obtingut una compensació *prèvia*. Si Desdèmona hagués enganyat Otello, hauria pogut pensar encara, a l'hora de la seua defunció, que el món no és del tot absurd; i si hagués estat una mica cristiana, àdhuc podia haver acceptat el seu destí macabre com una expiació, i això també l'hauria confortada. . .

Per altra part, passions com la d'Otello, ires amoroses tan frenètiques, necessiten alimentar-se d'ofenses indubitades, i no de meres xafarderies, si és que les volem admirar

il·luminades per una particular dignitat. La gelosia no és més que un terror, perfectament natural, d'ésser estafat. Aquesta suspicàcia es presenta, tot sovint, sota espècies risibles: constitueix substància de comèdies, més que no pas de tragèdies. Otello, psicològicament, és un personatge que s'equivocà d'autor: anà a parar a Shakespeare, quan el seu destí era Molière. Shakespeare no aconsegueix fer-lo tràgic de veres sinó a força d'abocar-lo a la follia. Enganyat, el bon moro de Venècia seria patètic, quan, bel·licós i exòtic, intentaria venjar-se'n. L'honor conjugal, a més, hi quedaria altament adornat.

I encara: Iago sospita que Otello l'havia fet objecte, també, d'unes banyes considerables. No diré jo que això siga motiu bastant per a la represàlia que aquell es pren; però, ben mirat, com que probablement fou així, i Otello galantejà l'esposa de Iago, hauria estat una bona idea que els atzars de la peripècia teatral haguessen fet malbé la fidelitat de Desdèmona. La llei del talió, més o menys. I vull insistir-hi: comprenc que Shakespeare es negàs a partir de la hipòtesi d'un Otello *cocu*. A part el negoci, el tema veritable del seu drama no és tant la gelosia del moro com la malvestat de Iago, l'odi i l'astúcia del ressentit que es venja.

TEMA D'EUROPA

En la major part de les activitats humanes, Europa ha produït creacions notòria-

ment originals: en música, per exemple, en filosofia, en cuina, en arts plàstiques, en les ciències i en els negocis, en l'erotisme, en l'aventura. A totes elles hem donat genis inventors o fundadors, personalitats decisives, fonts inicials. Però n'hi ha una en la qual el nostre continent no ha sabut mai reeixir: la religió. Europa, d'ençà que en tenim notícies, ha estat rigorosament estèril en messias i en profetes. Les religions dels europeus, des de les mitologies clàssiques a les actuals, provenen, sense excepció potser, d'Àsia, de la mare Asia. És clar que, abans i al marge de les creences importades, n'hi haurà hagut d'altres ideades pels indígenes: almenys, ho supose. Cap d'elles, tanmateix, no ha transcendit de la tribu familiar que l'utilitzava: es tractaria de fetixismes mediocres, desproveïts de viabilitat universal. I un es pregunta a què es deurà aqueixa peculiar ineptitud nostra. A primera vista, sembla inexplicable. Perquè no hi ha, ni de bon tros, incapacitat per a la fe. Quan ens hem assimilat una religió, l'hem fornida tot seguit de sants, de teòlegs, d'inquisidors i de místics, d'heretges i de reformadors, de «carboners» irrefutables, demostrant d'aquesta manera que no som solament escèptics. És l'impuls creador, allò que ens falla en aquest ram. Crear, ací, significa crear misteris, cosa per a la qual cal una mena singularíssima d'imaginació, i nosaltres n'estem, n'hem estat sempre, mal dotats. Què hi farem!

